

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 15.

Lýsingarprísir fyri petitreglur: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 10. april 1937.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsum, brævasvarstøðum
og skrifstovnum. Telf. 143.

11. árg.

Nýggjur táttur í trolaraveiðuni.

Hin risastóri íslendski trolarin vinnur
bara á einum túri 50 tons av fiskamjøli
burtur úr høvdu og ryggjum. Virðin á
hesum mjøli er um 11000 krónur.

Í eini grein í tí íslenska
javnaðarmannablaðnum Alþýðu-
blaðið verður millum annað í
frágreiðingini um fiskaveiðuna
sagt frá eini samtali við Björn
Ólafss, ið er eigari og skipari
»Reykjaborgar«, hin stóri trol-
arin, ið keyptur var úr Frak-
landi.

Tá endurnýggjan av okkara
fiskivinnu er ein hin mest brenn-
andi spurningur, sum uppi er á
hesum døgum í Føroyum, kann
tað vera athugaligt at taka hesa
samtalu upp aftur:

— — —
Eg kann ikki siga annað,«
heldur Björn fyrri, »enn at hesin
fyrsti túrurin hjá »Reykjaborg«
við fiskamjølverksmiðjuni hevur
gingist væl.

Beinamjølverksmiðjan varð
nýliga sett í skipið, og er hon
frá Týsklandi. Hon kostaði um
80.000 kr. (ísl.). Tá var tó frón-
aður kostnaðurin av broytingum,
sum vóru at gera við skipið.

Ein beinamjølverksmiðja í
nýggjum trolara mundi farið at
kosta minni.

Á hesum túri var einans
vunnið mjøl úr høvdu og
ryggjum. Avgreiddi verksmiðjan
50 tons av beinamjøli og royndist
hon avgera væl.

Eg vil biðja tygum leggja
merkni til, at tað er torførari at
vinna mjøl úr høvdu og ryggi-
um enn úr sjálvum fiskinum í
t. d. kongafiski og sild. Gevur
hetta okkum tó góðar vónir um
eitt gott úrslit av kongafiska-
og sildaveiðuni.

Afturat beinamjølverksmiðjuni
hava vit um borð bæði persu
og skilvindu til at vinna lýsi úr
feitum fiski.

Vóna vit eisini, at hesi amboð
fara at roynast eins væl og
beinamjølverksmiðjan. . . .

Virði á fiskamjølunum er nú
um 220 kr. tonsið, og hevur
trolarin »Reykjaborg« so stutt
bara henda túrin vunnið fyrri
um 11 túsund krónur í fiska-
mjøli.

Huga sær til øll tann virði,
ið fer í havið í høvdu og
ryggjum og »gramsfskie«.

„Ræðuligasta sjón,
eg havi á nøkrum sinni sæð.“

Læknar frá Kanada lýsa frá flýggjanini frá
Malaga til Almeria og harmagerðum teirra upp-
reisnarmanna.

Eingin munur gjørdur á hermanninginum við vápnum
í hendi og barninum á móðurarminum.

»Hjálparferð okkara, »The
Spanish-Canadian Blood Trans-
fusion Institute« (Spansk-kanad-
isk blóðflutningsstovnur) í
Madrid hevði fingið upp í hendi
at senda menn til Almeria til
tess at sroyta blóð í særðar
hermenn og annað fólk, sum
var komið fyrri alvarligt álöp og
fingið skaða.

Eg fór úr Madrid t. 6. februar
í sjúkrabili við kolirúmi. Við

mær komu tveir menn, Thomas
Worseley, sum stýrði bilinum,
og Hazan Sise, hjálparmaður
við stovnin okkara, og skuldi
hann ganga mær til handar í
læknastarvi mínum. Í kolirú-
minum fluttu vit 50 flöskur av
blóði til Almeria.

Triggjar dagar aftaná, at vit
vóru komnir hagar, var varla
sleppandi tvørar fótin á gotuni
fyri flýggjannarmannastreyminum

frá Malaga. Vesalaflokkurin átti
einki at halla høvðið at og var
hópaður saman at sova á gongu-
breytini um náttina.

Adalgotan í Almeria, ið er
eins breið og adalgøturnar í
London, var hókstavliga avtakin
við sovandi flýggjannarmönnum.

Lofftálopið á verndarleyst fólk.

Of afturat øllum hesum vesel-
dómi og vónloysi kom, at upp-
reisnarmenn á kveldi t. 12.
februar gjørdu loftálop á býin
og varpaðu út sprengikúlur
yvir hann.

Flýgvumaskinurnar komu inn
yvir býin kl. 7.30, tá ið fólkíð,
sum var útmaktað av overving
og skelvandi ótta undir flýggj-
anini, var noytt til at royna at
fáa sær um ikki annað so bert
ein fugladúr til hvíldar.

Eitt av stjórnarinnar herskip-
um var í havnini, og her-
mannaskálarin vóru fullir av
hermonnum. Ein Capronis- og
Junkers flýgvumaskina legði tó
einki lag í hesa herstöðu, men
flegg so lágt, sum hon kundi,
yvir adalgotuni og lat sprengi-
kúlurnar rigna niður yvir ta
samantrókadu mannarmýgvu.

Lofftálopið kom so óvart og
bráðligt, at tað var varla hálvur
minuttur til at yla varskoð til
fólkíð. Tað var ikki eini sinni
tíð til at slökkja gatuljósið.

Gøturnar vóru eins og valur
at siggja, yvirbreiddar við lim-
lostadum og sundirpettaðum
líkamum av kvinnum, bornum
og monnum og líkamum av
hestum og mýlasum.

Tað er ræðuligasta sjón, ið eg
hava nakratið sæð.

Sjúkrahús mitt var tætt við
eitt góðgerdarstað, har sum børn
kundu fáa eitt sindur av niður-
sodnari mjólk (konservis).

Ein riðil stóð uttanfyri, tá ið
loftálopið kom. Ein sprengi-
knuttur kom beint niður ímillum
tey samantrunkaðu bornini.

Tá ið eg kom leypandi hagar
í næsta eygnablundi, lógu trý
born deyð á gotuni og ein
stórur hópur meir ella minni
límløstaður. Hesar smáu arming-
arnir vóru allir um 4—5 árin.

Brennandi hús sturtaðu, og
tey brotnaðu sprekinir rigndu
niður yvir fólkíð, sum lá á got-
unum, og tey, sum vóru við at
royna at hjálpa ti.

Eg ásaðnaði av sonnum, at
loftálopið var morð við vitandi
og vilja á verjuleyst fólk; og
mær kendist tað týðningarmikið,
at fólk úti um heimin fingi at
vita, at so var, tí tey gera sær
ikkí nær ella náminis greitt,

VITAMINIR hava leingi verið í SMØRLÍKA

og eru framvegis 6250 eindir av a og
75 eindir d vitaminir í hvørjum pækka.

— Etið tí dágliga SMØRLÍKA —

hvussu ræðuligt nálfmans kríggj
er.

Tað er eingin munur longur
á hermanninginum við vápnum í
hendi og barninum á móður-
armi: málið er einans at drepa!»

Á vegnum millum Malaga og
Almeria.

Dr. Bethune sigur, at orsokin
til tess, at fólkíð flýggjar so
skaft frá teim býum, sum upp-
reisnarmenninir nærkast, er tann,
at tað er vorðið almanna kunn-
ugt, at teir taka av døgum allar
menn á aldrinum 16 til 60 ára,
sum teir rokka at handtaka.

»Vit komu til Almeria t. 9.
februar,« sigur hann. »Fyrstu
flýggjandumenninir frá Malaga
vóru tá við at koma til býin, og
vit frættu fyrst hjá teimum, at
Malaga var fallir í uppveisnar-
manna hendur.

Tá ið okkum var vognur til
nýtslu, og vit vóru millum teirra
fáu læknanna, sum vóru í býnum,
avgjørdi vit at fara á ferð móti
Malaga so langt, sum vit kunnu,
fyri at hjálpa hinum særdu og
sjúku millum flýggjandumenn-
inar.

Tess longri fram vit komu,
tess tættari var hin flýggjandi
hópurin. Vit ætlaðu hann at
vera um 150.000.

Vit møttu so mongum doyggj-
andi fólkum á vegnum, sær-
stakliga bornum, at vit hildu
av at fara longri móti Malaga
og valdu heldur at nýta vagnin
til at flyta nákað av teim særdu
til Almeria við.

Í somu løtu, sum vit snaraðu
vagninum við, vóru fleiri hund-
að menniskjur til reiða at um-
ringja vagnin, og grátandi bóðu
tey um at taka seg við. Vit av-
gjørdi at taka einans børn undir
10 ára aldurin, og eg meti, at í
øllum tí flýggjandi hópinum
hava verið í minsta lagi 10.000.
Tey vóru ræðuliga illa á hold-
um komin.

Vitandi, at tey høvdu ongur
ferðamøguleikar uttan at koma
til gongu, vóru fólk hálva vegna
sansaleys av ræðslu fyrri upp-
reisnarmönnum, sum vóru í
hólinum á teim. Tað hevði
verið skotið á tey frá sjónum,
og sprengjuknottarnir vóru
varpaðir yvir tey frá loftinum í
triggjar sólarringar.

Flest teirra høvdu einans
hálmaskógvar at ganga í, men
vóru teir fyrri langt síðani træk-

KØDCENTRALEN
Tlf. 173. KONGEBROEN Tlf. 173.

Altid i Kl. ungt Oksekød,
Pølse og Konserver.
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

adur uppum av teirri miklu
gongu. Mong børn høvdu mist
burtur mommurnar og leitaðu
grátandi eftir teimum; aðrastaðni
gingu mommurnar við angist-
rópan og leitaðu eftir børnum
teirra.

Tað var fíðiligt at siggja móður,
sum hevði fott barn í flýggjanini.
Tær vóru liggjandi á jørdini
framvið vegnum, og royndu tær
nú aftaná nakra fáa klokkutíma
hvíld við teim seinastu kreft-
unum, sum tær áttu, at koma
teim lítlu alvunum undan.

All tað flýggjandi fólkíð hevði
upphovnaður fetur, og blóðið
rann teimum úr sárum við
hvørt fótafetið.

Stjórnarmannasigurin
við Guadalajara:

Mussolini er nervøs; Hitler
torur ikki at byrja kríggj við
einans Marokkanarum og rædd-
um Italeunarum sum makkarum.

Stjórnarbløðini í Madrid siga,
at seinasta vika og henda vikan
hava borið eina avgerandi vend
í tað spanska stríðið bæði á ein
og annan hátt.

Mussolini og Hitler við honum
høvdu so avgjørt roknað við, at
hitt stóra ítalska álopið við
Guadalajarafrontin vildi verða
monubresturin hjá stjórnar-
monnum í Spania og hin
glæsiligasti sigurin fyrri ta fascist-
isku og nazistisku stríðsstyrkina.

Of tað sá eisini meir enn
einaferð svart út hjá fólkafrents-
monnum. Teir fyrstu dagar av
álopinum darraðu telegraf-
træðirnar við ljóðinum um
stormandi sigur hjá uppveisnar-
monnum. Men so hendi tann
av øllum kenda bráðliga vend.
Stjórnamanna tapini gjørdust
til rungandi sigrar. Teir so
mikið »uppreklameraðu« ítalsku
soldatarnir flýðu, sum hin
versti var í hólinum á teim,
rýndu frá alstórum hópum av
kríggssamboðum og tilfari. Hetta
kom stjórnamönnum væl við,